

Hartenkreten Waterkwaliteit Dommel

Aan:

Overheden in de stuurgroep Riviercontract van de Dommel in Vlaanderen

Vlaamse Milieumaatschappij (VMM), de Vlaamse Landmaatschappij (VLM), het agentschap Natuur en Bos, het Departement Omgeving, het Departement Landbouw en Visserij, de provincie Limburg, watering De Dommelvallei, Aquafin, Fluvius, de gemeenten Pelt, Peer, Hechtel-Eksel en Lommel en het bekkensecretariaat Maasbekken.

Nederlandse overheden:

Waterschap de Dommel, Provincie Noord-Brabant, de gemeenten Waalre, Bergeijk, Veldhoven, Eindhoven en Valkenswaard.

12 september 2025

Geachte overheden in het stroomgebied van de Dommel,

Wij, -de hieronder vermelde Nederlandse en Vlaamse organisaties-, roepen de Vlaamse en Nederlandse overheid met klem op om, samen met gebiedspartners, versneld werk te maken van het schoon krijgen van de Dommel.

De waterkwaliteit van de Dommel voldoet niet aan de normen. Met het huidige tempo van uitvoering worden de normen niet, zoals afgesproken, in 2027 gehaald. De Dommel treedt regelmatig buiten haar oevers. Hierdoor blijven hoge gehalten aan verontreinigingen achter op de overstroomde natuur- en landbouwgronden. Dit levert schade op voor de natuur en risico's voor voedselveiligheid en diergezondheid. Bij piekneerslag wordt grote hoeveelheden ongezuiverd rioolwater geloosd. Dit zorgt voor grote ecologische schade aan het waterleven.

Deze situatie vraagt om grote urgentie, een plan van aanpak dat eind 2026 klaar moet zijn en een gecoördineerde grensoverschrijdende aanpak. Waarmee systematisch de bronnen van de verontreiniging in beeld worden gebracht, geprioriteerd en gesaneerd.

De Dommel verdient een schone toekomst!

Hieronder vindt u de hartenkreten van de organisaties die deze brief hebben ondertekend. Wij zijn benieuwd naar uw reactie.

Hoogachtend,

Niels van den Hoogen
gebiedsmanager Kempen-Midden Limburg

Youth for Drinkable Rivers –
Mathijs van Eeuwijk

Hendrik Jan ten Cate,
portefeuillehouder bodem en water

Joris Hogenboom, directeur

Natuarpunt Dommeldal,
Eddy Conjaerts

Arno de Schepper

Jan Schutjes, voorzitter

Jos de Bruijn, voorzitter

Activiteitenboerderij 't
Geveltje

Mirjam Matze en Age Opdam

Frank van de Gevel

Bernard Gerard, secretaris

Groen en Heem Waalre/Valkenswaard,
Lambert de Brouwer, voorzitter

Sjef Ernes, voorzitter

Femke Dingemans, directeur

Esther Blom, directeur

Martin Hermans

Hein Verkuijlen

Dylan Elen, algemeen directeur

Hartenkreten

Natuurmonumenten

De Dommel heeft in haar ongeschonden potentie alles maar dan ook werkelijk alles om tot de allermooiste en rijkste laaglandbeken van de Benelux te behoren. Haar bochtigheid, stroming, heldere zuurstofrijk water, schoon grof zand met grind, veenvorming, ijzerrijke kwel. Stel je voor dat de Dommel weer echt schoon zou zijn.... Zonder hoge gehalten aan chloride, sulfaat, zware metalen en de riooloverstorten die het zuurstofgehalte periodiek omlaag halen... Dan zou het een eldorado zijn voor tientallen kenmerkende beekbewoners zoals gaffellibel, halfgevekte eendagsvlieg, rivierprik, steenvliegen, otter en zwarte ooievaar.

Als natuurbeheerder van de Dommel en natte natuur langs de Dommel, willen we dat de kwaliteit van het water zoveel verbetert dat deze goed is voor de natuur. De kwaliteit van nu brengt de natuur in gevaar en zorgt voor achteruitgang in plaats van verbetering. Als de Dommel buiten haar oevers treedt krijgen we verontreinigd slib op onze natuurterreinen, met alle gevolgen van dien. Door grondwateronttrekking en inrichting van het watersysteem is de kwelstroom in de beekdalflanken verminderd. Deze kwelstroom is belangrijk voor de natte natuur en om de effecten van overstroming met verontreinigd water tegen te gaan. Er is ook sprake van vermindering van plantengroei in de Dommel. Hierdoor daalt het waterpeil en lijdt de natuur op de oevers onder verdroging.

De natuur in het beekdal staat onder grote druk. Op deze manier voldoet Nederland niet aan haar (inter)nationale verplichtingen, die zijn niet vrijblijvend. Laten we samen zorgen voor verbetering, de Dommel heeft er recht op! Zie ook:

[Rapport NM Toestand van water in natuurgebieden_0.pdf](#), [Manifest Water](#) .

Natuurpunt Pelt

De Dommel stroomt door Natura 2000-gebieden die wij beheren in zowel het zuiden als het noorden van de gemeente Pelt. Samen met onze partners werken we hard aan het herstel van de Dommel en haar vallei. Tezamen richten we ons op hermeandering, het herstel van de beekstructuur en oeverzones, het vernatten van de vallei, en het beschermen en opbouwen van veenlagen. Ook bestrijden we woekerende exoten. Dit alles om de Dommel terug haar landschappelijke schoonheid maar vooral ook haar ecologische waarde als groen-blauwe levensader terug te geven.

De grootste uitdaging is de slechte waterkwaliteit van de Dommel. Natuurpunt volgt dit nauwlettend op, vooral wat betreft de vervuiling door de meer dan 50 overstorten in de Dommelvallei in België.

Onze ultieme wens is om, samen met alle betrokkenen, de kwaliteit van deze waterloop te verbeteren tot het niveau dat voorgeschreven wordt door de Europese Kaderrichtlijn Water. Dit is een grote uitdaging, maar met ambitieuze en constructieve samenwerking op alle niveaus is het zeker mogelijk. Laat ons nu versneld werken aan de uitvoering van het bestaande Riviercontract van de Dommel en meteen ook starten met een nog ambitieuzer Riviercontract 2.0, over de landsgrenzen heen.

ZLTO

Als vertegenwoordiger van agrarische ondernemers roepen wij de Vlaamse en Nederlandse overheid op om gezamenlijk te werken aan de waterkwaliteit in de Dommel. De Dommel is niet alleen ecologisch van belang, maar ook cruciaal voor een toekomstbestendige land- en tuinbouw. Agrariërs zijn afhankelijk van schoon water voor hun gewassen, hun dieren en het behoud van vruchtbare bodems.

Bij overstromingen komt verontreinigd slib op landbouwgrond terecht, met directe gevolgen voor bodemgezondheid, voedselveiligheid en diergezondheid. Agrarische ondernemers investeren al jaren in duurzaam bodembeheer, waterconservering en natuurvriendelijke maatregelen. Desondanks moeten we constateren dat we er nog niet zijn. Als sector blijven wij ons inzetten voor verbetering van de waterkwaliteit in de Dommel. Wij rekenen erop dat overheden hierin eveneens hun verantwoordelijkheid nemen. Het kan niet zo zijn dat onze inspanningen teniet worden gedaan door chemische lozingen van bedrijven als Nystar. Wij geloven dat alleen door gezamenlijke gebiedsgerichte inspanningen de waterkwaliteitsdoelen in zicht komen, zowel aan de Vlaamse als Nederlandse zijde.

Wij roepen de Vlaamse en Nederlandse overheid dan ook dringend op om haar verantwoordelijkheid te nemen en gezamenlijk aan de slag te gaan met het bevorderen van waterkwaliteit. Samen kunnen we werken aan een robuust watersysteem dat recht doet aan mens, natuur én voedselproductie.

Energiecentrum Volmolen

Ik ben eigenaar en bewoner van de watermolen de Volmolen waar de Dommel de grens vormt tussen de plaatsen Waalre en Riethoven. De gebouwen en tuin van de Volmolen zijn gebouwd en gelegen aan de Dommel. Wij komen dagelijks in contact met het water en slib van de Dommel door de volgende activiteiten:

- bij werkzaamheden aan de watermolen
- ikzelf en mijn gezinsleden kanoën op de Dommel
- bij hoogwater loopt een gedeelte van mijn tuin onder water waarbij slib wordt afgezet

Meerdere onderzoeken die ik en mijn burens hebben laten uitvoeren tonen aan dat het slib van de Dommel ernstig verontreinigd is met zware metalen onder meer afkomstig van lozingen van Nyrstar. Deze verontreiniging vormt een ernstige bedreiging voor onze gezondheid.

Meer algemeen maak ik me ernstige zorgen over de verontreiniging van landbouwgrond en natuur met het slib van de Dommel. Koeien die grazen in de buurt van de Dommel krijgen gras binnen dat vervuild is en dit tast de gezondheid van mens en dier aan. De verontreiniging met zware metalen blijft langdurig in de bodem aanwezig. Vanwege de negatieve impact die de lozingen van Nyrstar hebben voor ons in het bijzonder en de landbouw en natuur in het algemeen op zowel de korte en lange termijn is het wenselijk de lozingen te stoppen of sterk in te perken.

IVN Veldhoven Eindhoven Vessem

Een schone Dommel is cruciaal voor het voortbestaan op langere termijn. Laten we bijzondere soorten die nu nog leven in de Zuidoost Brabantse poelen en beken niet verliezen en een schoon waterlint door Brabant realiseren.

Als waterwerkgroep van het IVN Veldhoven Eindhoven Vessem monitoren we al 20 jaar salamanders in poelen langs de Dommel, van Eindhoven tot de Belgische grens. We zien de kamsalamander oprukken naar het noorden, een zeldzame soort, maar hier komt hij nog voor. In 2018 zijn nieuwe poelen langs de Dommel gegraven, om de kamsalamander te helpen verder ons land in te komen. Is dat nu voor niets als de Dommel vervuild blijft?

De beekprik, ook zo'n zeldzame soort, monitoren we, in de schonere beken als Keersop en Beekloop, die uitmonden in de Dommel. Er zijn nog maar enkele gebieden in Nederland waar ze voorkomen. De beekprik en de kamsalamander zijn indicatoren voor de waterkwaliteit. Deze soorten zijn kwetsbaar omdat hun leefgebied nu erg klein is geworden. Als zij goed gedijen weten we dat het water beter wordt. Niet alleen belangrijk voor de flora en fauna maar ook, en juist ook, voor de mens.

De Dommel heeft de potentie om een schone waterloop door het Brabantse land te zijn. Natuurorganisaties doen er alles aan. Nu zijn ook degenen aan zet, die het water gebruiken voor andere doeleinden: industrie, bedrijven en landbouw. Overheden spelen hier een belangrijke rol. We hopen dat ieder zijn verantwoordelijkheid neemt op korte termijn.

Landgoed de Loonderhoeve

Landgoed de Loonderhoeve heeft gronden aan beide kanten van de Dommel in Waalre. De Dommel en de zelf gegraven bypass zijn van groot belang voor het landgoed. De overstromingen van de Dommel vervuilen

de weidegronden en aanwezige vijvers echter met slib met zware metalen en met water uit riooloverstorten. Voor een goede waterkwaliteit is het aanpakken van genoemde problemen heel erg gewenst.

Waar mogelijk willen wij graag een bijdrage leveren.

Genneper Hoeve Eindhoven

Als natuurinclusief Biologisch Dynamisch kringloopbedrijf heeft de Genneper Hoeve als doel om gezond voedsel te produceren zonder kunstmest en bestrijdingsmiddelen in een schoon en zeer biodivers landschap. Een schone leefomgeving is daarbij van groot belang. Biologisch Dynamische landbouw is al meer dan 100 jaar de landbouw voor de toekomst. Het doet recht aan bodem, water, mens en natuur. Wij willen alle overheden, die betrokken zijn bij het stroomgebied van de Dommel, vragen om samen op te trekken voor een gifvrije landbouw en een gifvrije leefomgeving. Dit kan en dit moet opdat wij toekomstige generaties een gezonde bodem en een robuuste en rijke natuur nalaten. Voedselzekerheid bieden kan alleen als we het agro-ecosysteem koesteren en verzorgen als een levend systeem.

Het beekdallandschap van de Dommel is uniek in zijn soort en een belangrijke levensader van Brabant. Daar als boer in mogen werken en een bijdrage mogen leveren aan het behoud en beheer van dit bijzondere gebied is een eer, maar ook een plicht.

Als we dit samen doen en iedereen zijn verantwoordelijkheid neemt is er veel mogelijk.

IVN Valkenswaard-Waalre

– Water is Leven

Water dat helder stroomt, laat het hart van de natuur kloppen. In schoon water vinden libellen hun dans, zingen kikkers hun lentezang en vangen kinderen hun eerste visje.

Maar steeds vaker zien we sloten die stinken, oevers zonder kleur en beken waar het leven verdwijnt.

Dit raakt ons diep. Want schoon water is geen luxe, het is een levensvoorwaarde. Niet alleen voor planten en dieren, maar ook voor onszelf. Zonder gezond water verdroogt de natuur, worden onze oogsten kwetsbaar en verliezen we de schoonheid dichtbij huis.

Wij zien dat het anders kan.

Een sloot met krabbenscheer en watergentiaan, waar de ijsvogel jaagt, laat zien wat mogelijk is. Dáár klopt de natuur weer, dáár voelen wij de verbondenheid waar IVN voor staat.

Daarom onze oproep:

Kies voor schoon water. Stop vervuiling bij de bron. Herstel oevers, geef regenwater de ruimte. En voel opnieuw hoe het is als water leeft, bruist en verbindt.

Water is leven. Laat ons dat samen beschermen

Youth for Drinkable Rivers

Rivieren zijn eeuwenoude levende systemen. Alles wat op het land gebeurt en gebeurt, beïnvloedt de gezondheid van onze rivieren. En dat heeft op z'n beurt weer invloed op onze gezondheid. Een Drinkbare Dommel heeft drinkbaar rivierwater, maar ook een rijk en gevarieerd dieren -en plantenleven, een gezonde bodem en een prachtig (cultuur)landschap waarvan je kunt genieten en waarin je tot rust kunt komen. Om dit te bereiken ondersteunen

wij de oproep voor versnelde sanering, zodat de Dommel tegen 2050 drinkbaar is!

Milieudefensie Eindhoven

De Boven-Dommel is nog steeds een gifsloot die plant en dier in het water en op de lage weilanden langs het water vergiftigt. Er moeten veel scherpere eisen gesteld worden aan Nyrstar-Pelt en aan de Nederlandse, en met name de Belgische, riooloverstorten.

ARK Rewilding Nederland

Bij ARK Rewilding Nederland werken we aan een toekomst met meer wilde natuur. Rondom de Dommel bezit en verwerft ARK percelen. We streven er naar natuurlijke processen, soortenherstel en robuuste ecosystemen. Juist daar, waar de Dommel de ruimte krijgt om buiten haar oevers te treden, zien we enorme kansen voor doorstroommoerassen, veenherstel en moerasbossen. Maar de natuur kan niet bloeien als het water dat haar voedt verontreinigd is.

We zien het keer op keer: vervuild water dat het Dommeldal binnenstroomt, ondermijnt herstel en duwt kwetsbare soorten terug. De inspanningen die wij - en velen met ons - leveren om natuurkwaliteit te verbeteren, verliezen hun kracht als het water blijft vervuilen.

De Dommel kan een levensader zijn. Een schone rivier die leembossen verbindt, biodiversiteit laat floreren en natuurlijke processen de ruimte geeft. Maar dan moet het water schoner. Veel schoner.

Wij roepen de politiek op: maak waterkwaliteit topprioriteit. Geef natuurherstel een eerlijke kans. Laat de Dommel weer stromen als ruggengraat van een prachtig, veerkrachtig natuurgebied.

ARK helpt graag mee. Maar alleen samen krijgen we de Dommel écht schoon.

Cafe Camping de Volmolen

Er lopen plannen om in de toekomst de omgeving steeds meer te vernatten. Wij vinden de waterkwaliteit van De Dommel daarom erg belangrijk, i.v.m. onze eigen gezondheid en van onze gasten.

Groen en Heem

De Dommel stroomt door ons aandachtsgebied. Op veel plekken is het prachtig langs de oevers van de beek. Gemeenten, natuurorganisaties en waterschap de Dommel doen hun best de natuurwaarden te verhogen. De waterkwaliteit blijft echter slecht en dat is een rem op alle natuurontwikkeling. Zo mag zinkfabriek Nyrstar nog steeds heel veel schadelijke chemicaliën lozen die uiteindelijk in de Dommel belanden. Dit is funest voor de beek.

De verontreiniging van de Dommel wordt veroorzaakt door een combinatie van factoren:

- *Overstort van rioolwater:* Bij hevige en langdurige regenval kunnen rioleringen het water niet meer aan, waardoor ongezuiverd rioolwater direct in de Dommel terechtkomt. Dit bevat onder andere antibiotica, medicijnen, drugs en detergenten.
- *Bacteriologische verontreiniging:* Er is een grote overschrijding van E.coli, een bacterie uit de darmen van mensen en dieren, wat wijst op fecale vervuiling.
- *Fosfaatoverschrijdingen:* Op meerdere locaties werd driemaal de toegelaten fosfaatkwaliteit gemeten, mede door onvoldoende verwijdering in waterzuiveringsinstallaties.
- *Industriële en landbouwlozingen:* Naast huishoudelijk afvalwater dragen ook industrie en landbouw bij aan de vervuiling.
- *Chlorideconcentraties:* Hoewel deze binnen de norm bleven, was dat mede te danken aan verdunning door veel neerslag en lagere lozingen vanuit de industrie (zoals Nyrstar)

Met de lozingen komt het herstel van het waterleven en de natuur in de omgeving in gevaar. Ook de doelen van de Kaderrichtlijn Water (KWR) voor 2027 blijven buiten bereik. Dat baart ons ernstige zorgen. Er dient dan ook spoedig een einde te komen aan de vervuiling van de Dommel.

Brabantse Milieufederatie

Brabant is prachtig en economisch krachtig. Dankzij het water dat het landschap heeft gevormd en het mogelijk maakt er ons brood te verdienen. Met (grond) water voor het telen van aardbeien en aardappels en het maken van cola, bier en drinkwater. We recreëren graag rondom het water en wonen eraan. Het water geeft ons veel.

Maar de grenzen zijn bereikt. De waterkwaliteit is slecht, beken vallen droog en de biodiversiteit in en om het water holt achteruit. De Brabantse natuur heeft het zwaar en wij vragen u uit haar naam om haar te helpen.

Met een gedegen bronaanpak voor lozingen ('schoon water schoon houden') zodat riooloverstorten minder een probleem zijn en er geen vervuiling meer van over de grens komt. Zodat het water schoon genoeg is voor de planten en diersoorten die van nature thuishoren in Brabant. Een bronaanpak met duidelijke normen en regels en handhaving daarop, gebaseerd op o.a. het principe 'de vervuiler betaalt' en met een adequaat ruimtelijk kader ('niet alles kan overal').

Namens de natuur in Brabant, bedankt.

Limburgse Milieukoepel

Water is een essentieel element in ons leven. Of het nu is voor vertier en afkoeling, of voor praktische toepassingen zoals het beregenen van gewassen of drinken geven van dieren, men kan niet zonder. Ook de natuur, die doorheen de Dommelvallei in diverse bijzondere habitatsoorten voorkomt, heeft nood aan water. Maar niet zomaar water, schoon water. Vandaag de dag is de situatie waarin de Dommel zich bevindt erg zorgwekkend, gaande van sulfaten en chloriden uit de industrie tot E. coli uit overstorten, de pollutie is alom. Daarom verzoeken wij als milieuvereniging alle beleidsmakers, in Vlaanderen én Nederland, op om eindelijk de moed te tonen om met daadkracht aan de slag te gaan voor een propere Dommel, en in ruime zin proper water in de Lage Landen.

KNNV Eindhoven

We vragen de overheden om de natuur een stem te geven door de oorzaken van verlies aan biodiversiteit te benoemen en zowel de slibproblematiek door bedrijfslozingen als de enorme nutriënten belasting door landbouw te durven aanpakken waarbij drastische maatregelen niet worden geschuwd. Immers Biodiversiteit is natuur inclusief de mens zelf.

